

Lyckens Hiul.

En kaart Vnderuisning / om Lyckens vstadighed / oc Verdens løb /

Screffuet oc giort / aff

Hans Christensøn S. *Roschildense.*

Guds Ords Tienere vdi Helsingør.

Fortunam reuerenter habe.

Prentet vdi Kiøbenhaffn:

Cum Gratia & Priuilegio serenissimæ Regiæ Maiestatis.

ANNO

M. D. LXXXI.

REGNO, regnaui, regnabo, ſum ſine regno.

Erlig / Vijs oc Velact Mand / Niels Pedersøn Colding / Kong: Maiest: Scriffuere paa Fredericksborg oc Kroneborg / min tilforladendis gode Ven oc Broder.

Lycke / Sundhed oc Salighed / ved JEsum Christum / vor HERre.

Kiere Niels Pedersøn / gode Ven / Naar som heldst wi offuerseer / oc met flid igiennem læser alle Historier / baade ny oc gamle / Geistlig oc Verdslig / oc huad vdi daglig Forfarenhed sig begiffuer / da befinde wi vdi Sandhed / at ingen ting er fast oc stadig her i Verden: Som oc den vise oc velforfarne Kong Salomon / vdi sin Ecclesiaste alleuegne beklager: Oc alle vise Mends Bøger / ere fulde aff saadanne Klagemaal / om Verdsens oc Lyckens wstadighed.

Som der scriffuis om den Konstrige Malere Apelle / at der hand haffde malet Fortunæ Billede / sidendis paa it Hiul / bleff hand tilspurt / Hui hand giorde hende sidendis / Da suarede hand / Fordi (sagde hand) hun kand icke staa stille.

Sabellicus vdi sin 7. Bogs 8. Capit: siger oc merckelige / De siunis (siger hand) at haffue giort vijslige / som haffuer fingeret Lycken / at vere blind / atskillig oc fløyd / Thi der er intet vdi Verden wstadigere end hun / intet meer omskifftelig end hun / Nu smigrer hun / strax blæss oc bruser hun / oc ingen er hun mere hadsk oc vred / end den som hun luncker oc smigrer mest met / Hun bliffuer snart aff en Moder til en Steffmoder / oc atter aff en Steffmoder til en Moder igien. Oc der som mand spør Aarsage der til / da suarer hun intet andet / end fordi hun lyster saa at lege met Folck / at alt Menniskens Handel skal vere aldelis wuis / etc.

Derfaare giffuis hende aff Poeter disse Epitheta oc Binaffn / at hun kaldis Lubrica, slibret / som en Aal / Hun er ond at holde: Lenocinans, at hun er lige som en Ruffuere eller Horeuert / der locker Folck til sig met sit Smiger / oc fører dem siden i Skade oc Forderffuelse: Malefida, hun er wtro / Mand taar intet sla sin Lid eller Loffue til hende / hun slar alt feil: Fragilis, hun er brecklig oc skøer som it Glar / Hun er snart til at gaa sønder / naar hun skin klarist / saa bryster hun snarist. Derfor exclamêrer Cicero, lib. 3. de Orat: oc siger: O Fallacem hominum spem, fragilemque fortunam. Hun kaldis ocsaa Fortuna volucris & fugax, Hun haffuer snare Vinge som en Fugel / er vel fløyd / oc haffuer gode Suingefedre vdi sine Vinge / naar hun vil aff sted / da lier det met. Derfaare siger Mantuanus ret: Fidite virtuti, fortuna fugatior vndis, Dyd oc Fromhed maa mand tro bæst / næst Gud / men Lycken er lige som en Vandstrøm oc Haffsbølge / Hun løber flux / oc er lige som en Bølge vdi Vandet / hun heffuer sig høy op / oc strax legger hun sig ned igien / Det haffuer mange Tusinde vdi Verden met

deris

deris store skade forsøgt / som alle Historier bære Vidnesbyrd om.

Hun heder oc Fortuna Bifrons, hun haffuer thu Ansict/ det ene er liffsaligt / milt oc smuct / det andet forfærdeligt/ grumt oc slempt / Somme Menniske vender hun det ene til / oc somme det andet / Som oc Mantuanus scriffuer : Fortunam antiqui vates dixere Bifrontem , Et modo terribiles in nos conuertere vultus, Clementem modo sese oculis promittere blandis, Nec seruare fidem &c. Hun giør sig icke heller stor Samuittighed der paa / huem hun seer blid paa / eller huem hun seer surt paa / Derfaare haffuer de malet hende Exoculatam, lige som hun vaare blind / eller met tillucte Øyen / fordi hun giør sielden forskel paa onde oc gode / hun holder stundem snarere met de onde / end met de fromme / Som det gamle Ordsprock liuder / der kommer en So / oc finder saa snart it Agerne som en Galt / Item / mand siger oc / Jo argere Skalck io bedre Lycke / Jo frommere Menniske io større Wlycke : Det gaar oc menlige saa til her vdi Verden / at skulde der falde en Wlycke aff Himmelen / da falt hun paa den Fromme.

Naar gemein Wlycke gaar offuer Folck / som Tiranni / Vandsnød / Ildsnød eller Brynde / Hagel / Dyr tid / Pestilentz / Krig etc. Alt gaar det almindelige offuer de fromme / Christus haffde selff ingen Lycke her i Verden / huilcket mange hellige Menniske haffue støt oc forarget sig paa / oc bekymret sig der met / hui at det saa gaar til / før end de da finge Guds vilie at forstaa / som wi maa læse / Abacuc. 1. Hieremiæ 12, Psal. 37. Job 21. etc.

De vise Hedninger viste intet at rette oc vende sig i denne Sag / Som den Gredske Poet Menander / hand en sted scriffuer: Der som (siger hand) nogen mectig Gud ginge til mig / oc sagde: Naar du est død / da skalt du faa Liff igien / oc du skalt vere huad du vilt / enten en Hund / it Faar / en Gedebuck / en Hest / eller it Menniske / vduel huilcket du vilt / Da vilde ieg sige / Giør mig til huad du vilt / vndertagen it Menniske / Thi der er ingen Creatur / der haffuer saa haarde vilkaar som it Menniske / oc lønis saa lidet effter sin Fromhed oc Dyd som det. Thi iblant Heste / huilcken best er / den ryctis mere end en anden / En Hund der artig er / er meer i vrdning end den intet duer / Men it Menniske / om hand end er from / ædel / dydelig oc duelig / da gaffner det hannem lidet eller intet i denne Verden / En Smigrere haffuer den første oc beste Platz / Dernæst en Oretudere / For det tredie / en falsk Bedragere / Jeg vilde derfor heller vere it Esel / end see / at it ont Menniske skulde leffue ved bedre Lycke / end den som from oc dydelig er.

Dette haffuer Menander sagt / fordi hand oc hans Parti / viste icke aff Guds Ord / Guds raad oc vilie at sige / De viste icke / at saadant skede aff denne Grund oc Tabulatur / at Gud haffuer bygd en Kaarsstuey til det euige Liff / som der staar / Lucæ / 24. Actor: 14. Oc anden sted i den hellige Scrifft. Thi det er icke mueligt / at der som det skulde altid gaa it Menniske lyckelige effter sin vilie / at hand da kunde giffue Verden Orloff / oc henge ved Gud alene / Derfaare skaffer Gud de fromme en Vlycke offuer en anden paa Halsen / at de kunde bliffue mætte / oc kede aff denne Verden / oc forlyste sig i Gud alene / oc henge hart ved hannem.

Men

Men met it vgudeligt Menniske haffuer det sig icke saa/ Gud hand seer / forfarer oc veed vel / at hand er en Galleknef-uel / oc vil vere Fandens egen / vil icke lade sig temme / oc icke anamme Straffen aff vor HERRE taalmodelige / ihuor tit Gud forsøger det met hannem / Ja / hand bliffuer ickon argere oc verre der aff / hand vil kort om leffue her som hannem lyster/ oc haffue sin Del aff Faderen her / som den forlorne Søn / saa giffuer Faderen hannem sit / vil ingen Aarsage giffue hannem til at laste eller klage / lader hannem raade sig selff / effterdi hand vil icke anderledis haffue det / lige som den rige Fraadsere: Summa / hand er it ret Verdsens Barn / oc haffuer Lycken met sig / Wlycke springer hannem forbij / hand skal haffue sin Anpart aff Himmerige her / saa føder oc feder vor HERre saa-danne op / lige som sine Egelgalte til at stinge oc slacte / som Sa-lomon in prouerb. i det 16. Capit: siger / oc Job i det 21. De bliffue gamle hoss gode dage / siger Job / men i it Øyeblick fare de til Helffuede / Fanden i vold.

Gud forsøger det oc vel vndertiden met de Wgudelige/ om de ville lade sig tucte / oc blander Galde iblant Suckerit for dem / oc det aff sin Kierlighed / at hand vilde gierne see de fore vel / Derfor henger alt Gud huer Menniske en Knub paa / oc lader ingen der hand haffuer kier / vere vden Kaarss oc Wlycke/ Saa at de Rige oc Veldige / haffuer io saa vel deris Kaarss/ Nød / Sorrig / oc Angest / Ja vndertiden hefftigere / end en arm Mand / oc skeer vel stundem / at deris Leffnet er dem mere kedsommeligt oc fortrædeligt / oc tiden bliffuer dem saa lang / naar de sider eller ligger paa deris bløde Klæder / naar de æder deris kaastelige Retter / dricker deris Vin oc Clarete / teller deris Guld oc Penninge / som en fattig Bonde der sider hoss sit Kaalfad / eller gaar bag sin Plog / det veed de selff best / oc kunde vidne der om.

Det

Det haffuer Alexander Magnus vel kient oc forstaaet/ der hand sagde: Der som ieg icke vaare Alexander/ da vildt ieg vere Diogenes. Oc samme Diogenes/ vaar en arm Philosophus/ haffde huercken Huss eller Duss/ haffde icke andet Drickekar/ end sin Haand/ oc ingen anden Seng/ end sine dagslige gange Klæder/ begerede heller intet aff Verden/ som hand lod paakiende/ Der Kong Alexander gick en gang omkring hannem/ som hand laa i it Vinfad/ huilcken hand haffde sin Verelse vdi/ det vende hand om effter som Været blæsoe eller Solen skinde/ Da sagde Kongen til hannem: Diogenes beger noget aff mig/ huad du vilt/ saa skal ieg giffue dig det. Hand suarede: Jeg begier intet meer aff dig/ end du ville staa aff Solen/ oc tag icke det fra mig/ du kant icke giffue mig/ etc. Om denne Diogene scriffuer Iuuenalis Satyra 14.

> Sentit Alexander, testa cum vidit in illa
> Magnum habitatorem, quanto felicior hic qui
> Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem.

Saa er Gud en lige/ wpartiske Gud/ Derfaare regerer hand Verden oc saa vnderlige/ at lige som ingen er hinanden lig i Ansict oc Gestalt/ saa er oc ingen hinanden lig i Lycke eller Wlycke/ Huer maa alt haffue noget synderligt/ oc noget det hand icke gierne vilde haffue/ Denne haffuer it sorrig giffuet Hierte/ Den anden it ond Hoffuet/ Den tredie it ont Been/ Den fierde Armod oc Trang/ Denne er rig/ oc haffuer en wfructsommelig Quinde/ Denne haffuer mange Børn/ oc er arm der hoss/ Denne haffuer faaet it rigt Gifftermaal/ oc haffuer dog daglig Kiff oc Trætte/ Denne haffuer Børn/ oc liden glæde for dem/ En anden kand icke vere tilfreds for onde Menniske/ oc saa fort an/ Saa at der er aldrig saa fet it Stycke/ der vil ey

vere

vere en Kirtel hoſſ / Huor Lycken er inden Dørren / der ſtaar Wlycke / oc bier vden faare. Pindarus hand ſiger: Fortuna eſt nobis veluti pincerna, quæ cum vnum affundit bonum, tria mala iuxta haurit, Det er / Lycken er oſſ lige ſom en Vintappere eller Skenckere / imod hun ſkencker noget gaat i it Begere / ſaa tapper hun ont i hele try igien.

Derfaare ſkal mand lære at ſkicke ſig ret i Sagen / heller det ſtar til Lycke eller Wlycke / icke hoffmode ſig aff god Lycke / icke forſage i Wlycke / Thi det kand altſammen ſnart forandre ſig / Der blæſſ icke altid it Veir / Verden oc Jorden er i ſig ſelff rund ſom en Klodde / ſaa er oc Lycken lige ſaa / løber flux om / alting vnder Solen er wſtadigt / Den ene dag iager oc fordriffuer den anden / Den ene Lycke den anden / at ocſaa it Menniſke bliffuer icke lenge ved en Stat / ſom Job ſiger: Derfaare er det oc intet vært / at bygge paa dette Liff / oc denne ſiunlige Vaſen vdi Verden / det ſuinder hen ſom en Skygge. Oc det er all deris ſtørſte Trøſt næſt Gud / ſom lider / Armod / Kranckhed / Elendighed / Wlycke oc Modgang / at de i Troen vide oc forſtaa / at det kand icke lenge vare / vere ſig huad det er / det maa forandre ſig / inden en kort tid / ellers vaare der noget beſtandigt her paa Jorden / imod den hellige Scrifftis ord / der ſiger / at it Menniſke er lige ſom it Blomſter paa Marcken / ſom i dag grøuls vdi Lycke / i Morgen foruiſner / tørris oc døer / Huo ſaadant ret veed oc forſtaar / hand maa met ære bære en viſſ Mands Naffn / oc kand betencke ſig diſſ bedre i ſin Beſtilling.

Derfaare haffuer ieg min fromme Niels Pederſøn / Faddere oc gode Ven / giort her nogle Rim paa / om Lyckens Wſtadighed / oc Verdens løb / huilcke ieg dedicerer oc tienſtacte-

lige

lige tilscriffuer eder / her met at beuise mig vdi nogen maade tack=
nemmelig mod eder / for eders Fromhed / oc Goduilligheds be=
uisning. Oc beder eder gantske gierne i dette mit lille Arbeide/
som min Broder oc gode Ven / i det beste ville anamme / hues
ieg i nogen maade kand giøre det eder til ære oc gode kand vere/
skal i altid finde mig villig oc redebon / Gud beuare eder oc oss
alle til sin Ære / oc vor Salighed/ Amen. Giffuet vdi Hel=
singør / den 30. Nouemb. som er S. Andreæ Apostels dag /
Anno salutis humanæ 1579.

E. V.

Hans Christensøn
S. Roskild.

DEnne Figur giff act paa/
O fromme Læsere faare dig monne staa/
Om Lyckens Hiul som løber omkring/
At det er vel en vnderlig ting/
Den ene ophøyis/ den anden tryckis ned/
Saa pleyer at vere Verdsens sed/
Somme monne det Lyckelige gange/
Somme igien gaar det fuld bange/
Somme leffue i Fryd oc Glæde/
Baade Dag oc Nat de dantze oc quæde/
Somme sørge oc ynckelige quide/
Græde oc hyle oc ilde lide/
Somme i Verden ere rige oc geffue/
Somme monne oc armelige leffue/
Den ene hand forit oc føset gaar/
Den anden som en Naal nøgen staar/
Denne er mectig oc affholdis aff alle/
Den anden monne mand en Stimper kalde/
Denne leffuer huer dag i Fryd oc Lyst/
Den anden aff Hunger oc Tørst lider Brøst/
Den ene i Silcke oc Fløyel monne gaa/
Den anden i reffne Palter oc faa/
Den ene er sund/ sterck oc føer/
Den anden ligger paa sin Soteseng oc døer/
Den ene fødis til/ den anden døer bort/
Saa vendis Verden oc end vel kort/

Den ene følgis til Graffue statelig/
Den anden kastis i Jorden foractelig.
Saa gaar det til met Verdens Handel/
Saa wlige skiffter hun all sin Vandel/
Ligeruis som Hiulet vendis omkring/
Saa foruendis oc denne Verdsens ting/
Somme lide vel oc herlige triffues/
Somme de ocsaa plat fordriffues/
Alt det som somme gaar til mode/
Det gaar andre igien til gode/
Vere sig blant Geistlig eller Verdslig/
Da er altingest omuendelig/
Den største part giffuer her paa ingen act/
Men trotze paa deris Rigdom oc Matt/
Bruge vold oc wræt imod huer mand/
Skende oc forderffue Riger oc Land/
Naar de ophøyes til Ære oc Lycke/
De lade dem strax saa mectige tycke/
De smaaheffde/ foracte oc spaatte alle/
Oc mene at de kunde aldrig falde/
Men huor dennem paa det sidste skal gaa/
Det skulle de vel at vide faa.
Thi vocter eder selff der vel haffuer fat/
At i falde icke i Skarnet brat/
Thi Verden er meget behendelig/
Oc Lyckens Hiul er omuendelig/

Huad

Huad wi nu vdi Henderne haffue/
Det kand vel snarlige gaa aff lauffue/
Effter Soelskin koumer gierne Regn/
Det er it vist oc gammelt Tegn/
Oc effter Regn der Tørreueir kommer/
Det see wi baade Vinter oc Sommer/
Effter Dagen kommer den mørcke Nat/
Effter Natten kommer oc Dagen brat/
Effter Vinter kommer Vaar vdi huert Aar/
Effter Vaaren den skøne Sommer mand faar/
Effter Sommeren kommer hin glædelige Høst/
Der samler oss Korn oc Hø til Trøst/
Jmod den Vinters Frost oc Kny/
Før end hand kommer for huass til By/
Effter Skrickelader kommer Sorrig oc Graad/
Effter vilde Rede kommer gode Raad/
Effter som Gud det haffue vil/
Der Middel oc Lempe skicker alting til/
Verden er gantske suigelig/
Wstadig oc saare behendelig/
Hun omgaar vnderlige met sit Spil/
Det mercke huo som acte vil/
J Verden er ingen Stadighed/
Hand er io vijss det rettelige ved/
J mange maade da slar hun feil/
Som wi maa see oss paa andre i Speil.

Mosis Lycke fra Barndoms tid/
Vaar hannem icke altid blid/
Der hand faar Vind oc Voffue fløD/
I en Rørkiste vdi største Liffs nød/
Aff Pharaonis Daatter den Jomfru geff/
Aff Vandet hand optagen bleff/
Oc opfød i Kongens Gaard met ære/
Som hand deris egen Søn maatte vere/
Som hand nu staar i Blomster best/
Falder hand i Elendighed aller mest/
Maa rømme hemmelige Kongens Gaard/
Oc tage sig faare at vocte Faar/
Gud hannem atter forstunde saa/
At hand monne stor Befalning faa/
En Hertug offuer Israels Folck at bliffue/
Num: 11. Vel Sex hundrit maal Tusind som Historier scriffue.

Jacob/ Job/ Jonas lige saa/
Monne icke end altid paa Rosen gaa/
Mangt it tungt Fied haffuer de traad/
Før end de haffue deris ende naad.

Joseph vaar oc en fangen Mand/
Siden kom hand til Rige oc Land/
Oc vaar *Fac totum* i Kongens Hoff/
Bestillede alting met Ære oc Loff/

Doa

Dog hans Brødre vilde hannem fortrycke/
Gud gaff hannem ligeuel fuld god en Lycke.
Dauid en from oc herlig Mand/
Som vaar berømbt offuer alle Land/
Hans Lycke vaar baade ond oc god/
Verden vaar hannem meget imod/
Iblant gick det hannem vel i Haande/
Stundem motte hand rømme aff Lande/
Oc see stor Jammer i sin egen Gaard/
Met Hoer oc Mord som sørgeligt vaar.
Croesus en Kong i Lydie Land/
Aff hannem ved at sige baade Quinde oc Mand/
Hand spurde Soloni om nogen kunde vere/
Lyckſaligere end hand i Verden here/
Solon hand ſuarede ſom en viſer Mand/
Ingen før Døden lyckſalig ſigis kand/
Icke langt der effter Croeſus fangen bleff/
Aff Cyro i Perſien en Konning geff/
Kongen bød hannem at brendis paa ſtand/
Saa robte hand met høy Røſt offuer alle mand/
O Solon Solon ſagde hand da/
Cyrus forundrede ſig der paa/
Lod ſtrax vdſpørge huad hans mening vaar/
Der hand haffde ſagt hannem alle vilkaar/
Strax hand hannem løſſ oc ledig lod/
Oc tenckte paa Lyckens vſtadige Mod/

Hol

Holt hannem hoss sig en langer tid/
Oc vaar hannem gunstig den Herre blid.
En vnderlig Histori mand scriffuer ocsaa/
Om en Kong i Egypten huor det monne gaa/
Hans naffn vaar Sesostris en mectig Herre/
Som nogen paa den tid i Verden kunde vere/
Stolt aff Mod/ oc trotzig vdi Sinde/
Som Lycken hun pleyer at giøre Mennisken blinde/
Hand lod sig daglige flytte oc føre/
J en Vogn aff Guld monne hand køre/
For samme Vogn hand spende faare/
Fire veldige Konger som førre vaare/
Huilcke hand haffde offueruundet i Krig/
End dog de vaare baade mectige oc rige/
Saa maatte de ligeuel som andre Heste/
Drage hans Vogn huort hand ville geste/
En gang det skede/ at en aff de
Monne sig offte til bage see/
Som hand saa gick oc drog aff sted/
Sesostris Kong formerckte det/
At hand saa offte til Hiulet saa/
Som faare den samme Vogn monne gaa/
Hand spurde hannem strax ret flitelig/
Hui hand besaae det Hiul saa grandgiffuelig/
Hand suarede: Jeg seer en vnderlig Ting/
Paa dette Hiul/ at det løber omkring/

Det

Det vnderste der aff kommer øffuerst at staa/
Det øffuerste igien monne vnder gaa/
Der ved paamindis ieg om vor Lycke/
Hun er vel vnderlig som mig monne tycke/
Wi som tilforn vaare Konger geffue/
Oc kaastelige vdi Verden monne leffue/
Ere nu icke alene bleffne til Suenne de beste/
Men til foractelige Esel oc Heste/
Aff samme ord beuegedis den Herris Mod/
At hand de Fangne strax fraspende lod/
Oc bleff siden mildere i sit Sind der ved/
Oc tenckte paa Lyckens wstadighed/
At hand icke viste huad hannem kunde hende/
Før end hans Dage komme til ende.

Polycrates en Mand lycksalig oc rig/
At hand der offuer beklagede sig/
At Lycken vaar hannem saa meget god/
Saa hannem vaar aldrig gaaet noget imod/
Hand haffde aldrig forsøgt nogen Sorrig eller Nød/
Hand haffde en Ring aff Guldet det røde/
Den vaar besæt met ædel Stene/
Haffde kaastet nogle Tusind Gylden alene.
Den kaste hand vd i den dybe Strand/
Oc foer saa selff hiem til Land/
Det giorde hand derfor at hand kunde
Der aff faa Sorrig nogenlunde/

Oc vide ocsaa huad Wlycke vaar:
Men seer/ huor vnderlige det tilgaar/
Det hende sig der effter en Vge eller to/
At hans Fiskere vd paa Stranden monne ro/
At hente Fisk/ oc drage i Land/
Huor vnderlige Lycken vendis kand/
Fiskeren monne Fisken i Køckenit bære/
Oc Kocken skulde der en aff opskære/
Der fant hand samme Ring i Fiskens Bug/
Som hand i Stranden i sig indslug/
Oc bekom saa atter sin Ring igien/
Men seer/ huor Lycken vaar strax ey seen/
Oc vende sit Blad/ saa det varede ey lenge/
At hans egne Tienere monne hannem ophenge.

Saa gick det Kong Cyro i Persien met/
I huor mectig hand vaar/ ieg siger dig det/
Den Scytiske Dronning Tamyris ved naffn/
Aff hende gaar saa vide saffn/
Der Cyrus met hende Orloff oc Krig førde/
Hun hannem redelig tilbage kørde/
Oc paa det sidste bleff hand hendis Fangne/
Saa ynckelige det monne met hannem gange/
Hun lod hannem først ophenge som en Gast/
Den fine Herre/ met Baand oc Bast/
Strax lod hun hannem nedtage igien/
Oc hans Hoffuet affsla aff Kroppen hen/

En

En Leirseck lod hun fylde met Blod/
Kong Cyri Hoffuet der i kaste lod/
Oc spaattelige talede met sin Mund/
Mætte dig nu du Blodgerige Hund
Aff Blod/ som du altid haffuer effter tørstet/
Nu haffuer ieg seet paa dig min lyste/
J huor veldig en Kong du vaarst aff Mod/
Du maat dog dricke dit eget Blod.

Kong Dionisius en veldig Herre/
Vilde en gang en aff sine Tienere lære/
Huad leilighed sig met en Konge begaff/
Før end hand komme vdi sin Graff/
At hand altid i Fryct oc Fare monne staa/
Oc reddis for Lycken huor hun vilde gaa/
Der Kongen en tid vdi tancke sad/
Oc siuntis at vere noget vglad/
En aff hans Hoff Juncker til hannem kom/
Talede til hannem oc holt sig from/
Vaare ieg sagde hand en Kong som du
Da vilde ieg aldrig sørge nu/
Ret aldrig skulde nogen mig sørgendis see/
Jeg vilde vere lystig oc altid lee.
Kongen hand sagde: Vilt du da forsøge/
Huad en Kongis Glæde kand forøge/
Strax lod hand berede en statelig Disk/
Lod bære der paa baade Kiød oc Fisk/

Baade stegt oc sødet alt aff det beste/
Som mand pleyer at tractere gode Geste/
Hoss dette Bord hand hannem sætte/
Oc bad hand skulde all Sorrig forgætte/
Æde oc dricke oc giøre sig glad/
Aff det som vaar i Kande oc Fad/
En Kongelig Krone sætte hand hannem paa/
Alle Kongens Tienere maatte for hannem staa/
Hannem neye oc bucke som det hører til/
Oc bestille alting huad hand vil/
Spillemend maatte staa oc for hannem lege/
Om det kunde hannem til Glæde beuege.
Øl oc Vin oc anden god Drick/
Saadant hand nock paa Bordet fick/
Men vnder hans Stoel vaar grabet it Hul/
Det laa opfylt met gloendis Kul/
Oc offuer hans Hoffuet hand henge lod/
It nøget Suerd i en Silcke Traad/
Vende Hefftit op/ oc Aadden ned/
Haffde intet andet at holde sig ved/
Der hand saa sad oc saa sig om/
Stor Bedrøffuelse i hans Hierte kom/
Der hand nu saae den Jld optende/
Som vnder hans Stoel monne blusse oc brende/
Oc der hand det dragne Suerd bleff vaar/
Som hengde offuer hans Hoffuet bar/

Strax

Strax lod hand falde baade Sind oc Mod/
Oc bleff bedreffuet i Hierte rod/
Thi hand ey viste naar hand vaar i liffue/
Eller naar hand skulde døder bliffue/
Kongen hand kommer oc taler hannem til/
Huor er det men du ey lystig vere vil/
Hand sagde: Naadige Herre oc saa/
Vnder mig at ieg maa heden gaa/
Jeg begier icke lenger Kong at vere/
Jeg vnder Eders Naade gierne selff den Ære/
Er der saadan Fare at vdstaa/
Da ville ieg heller hoss Ploffuen gaa/
Derfaare kaldis Velde oc Regiment/
Splendida miseria, huo hende ret haffuer kient.

Som oc en Konge hand sagde en tid/
Der hand red vd paa Marcken vid/
Oc fant en Hyrde der side oc quæde/
Oc monne sig saa vellyste oc glæde/
Hand haffde tørt Brød/ oc ey anden Mad/
Drack aff Becken/ oc vaar vel glad/
O HErre Gud/ sagde den fromme Herre/
Mig vndrer den Hyrde saa glad kand vere/
Det tørre Brød hannem alt bedre monne smage/
End alle de Retter ieg lader for mig drage/
Hannem smager alt bedre hans Gaaseuin/
End alt den ieg lader hente fra Rhin/

 Jeg

Jeg kand icke nær vere halff saa glad/
Dog ieg haffuer bedre baade Vin oc Mad/
Jeg torde vel vilkaar met hannem bytte/
Oc der om aldelis intet skytte/
At hand vaare Kong oc ieg vaare Hyrde/
Da skulde hand forsøge en tunger Byrde/
Men huer skal sit Embede oc Kald vare/
Som hand det i sin tid vil suare/
Saa er hand vijs oc vellært mest/
Som Lycke oc Wlycke kand vende til beste.

Den Konge oc Herre Agatocles aff Siciliæ Land/
Vaar aff slect en ringe Mand/
En Paattemagere hans Fader vaar/
Saadanne vaare hans første Vilkaar/
Men der hand kom til Kongelig ære/
Paa det hand icke hoffmodig skulde vere/
Eller glemme sin første Vdspring her paa Jord/
Da lod hand giøre sig offuer sit Bord/
Leerkar til all sin Mad oc Drick/
Naar nogen hannem spurde/god besked hand fick/
Oc sagde strax huorfor hand giorde saa/
Oc icke Guld eller Sølff vilde bruge da/
Jeg er sagde hand en Paattemagers Søn/
Oc icke fød aff høyre Køn/
Lycken haffuer nu ophøyet mig/
Jeg veed hun er dog omskifftelig/

Hun taar vel kaste omkring en gang/
Oc siunge for mig en anden Sang/
Naar ieg hende ingen loffue vil giffue/
Saa kand hun mig dissmindre skadelig bliffue.
Kong Mithridates oc Tarquinius/
Lucius Carbo/ Cassius oc Claudius/
Pompeius/ Julius Cæsar/ oc andre flere/
Der wi icke kunde opregne here/
Deris Lycke vaar god nock første gang/
Siden maatte de siunge en anden Sang/
Oc ynckelige omkomme huer for sig/
Som wi maa læse scrifftelig.
Belisarius en Justiniani Statholder sterck/
Som haffde bedreffuet mange Ridderlige Verck/
Oc for de Romere giort Mandom stor/
Mange deris Fiender slaget ned til Jord/
Paa det sidste monne det hannem saa gaa/
At de hans Oyen udstinge maa/
Aff Keyserens Befalning oc Mandat/
Saa ilde bleff det met hannem fat/
En blind Mand maatte hand gaa om Land/
Oc betle sit Brød hos alle mand.
J andre Exempler mand ocsaa seer/
Huor Lycken hun vender sig meer oc meer/
At de tilforn haffde lidet gaat/
Oc vaare huer Mands Skumpelskaa oc spaat/

De

De kommer til Dignitet oc Ære/
Som disse Historier her effter lære.
Viriatus oc Hostilius/
Vaare Hyrder først huer i sit Hus/
Der effter bleffue de Konger baade/
Den ene i Lusitania at raade/
Den anden i det Romerske Rige/
Saa maa alt den ene for den anden vige/
Telephanes vaar først en Vognmand/
Siden bleff hand Kong i Lydiæ Land/
Mandro vaar først en Skipper geff/
Før hand en Romerske Keyser bleff/
Hyperbolus først en Lyctemagere monne vere/
Siden bleff hand en Athenisk Først met ære/
Lamission bleff funden i en Fiskedam/
Dog hialp Lycken hannem saa fram/
De Longobarders Kong bleff hand/
Oc regerede vel sine Riger oc Land/
Kong Darius aff Persien veldig oc stor/
Hand bekiende det offte offuer sit Bord/
At hand Kong Cyri Vaabendrager vaar/
Oc haffde paa den tid ringe Vilkaar/
Siden monne de hannem befale/
Stecken Knect Embede som de det kalde/
Oc endelige kom hand saa vijt aff sted/
At hand bleff Kong i Persien met.

Ah huor mangen haffuer god Lycke faaet/
Som før haffuer *Panem propter Deum* gaaet/
Huor mangen løber oc nu baade ysel oc arm/
Som er født met Brødet i Mund oc Barm/
Huor mange haffue wi kient til lige/
Som før haffuer veret veldige oc rige/
Oc haffuer nu huercken at bide eller brende/
Gud giffuet at huer vilde saadant kiende/
Oc fire Lycken naar hun kommer frem/
Oc bliffue icke der aff hoffmodige oc slem/
Jngen foracte den Lycken er imod/
Gud kand fuld vel raade alting bod.

Saadanne daglige Exempel wi for Øyen see/
Huorledis det hoss oss selff monne skee/
Lyckens Hiul det vendis snart om/
Rid Hoffmand oc Hoffmand kom/
Nu haffuer Hiulet nedstyrt dig/
Det bliffuer vel gaat igien tro du mig/
Det skal snart opløffte dig igien/
Ver ickon trøstig min gode Ven/
Jngen kand altid lycksalig vere/
Den stund hand er i Verden here/
Thi *omnium rerum est vicißitudo*,
Siger Terentius huo hannem vil tro/
Saa er hand der for viis der lære kand/
At tage sig vare som en Mand/

Vdaff en andens Wlycke oc Skade/
Huad hand skal enten giøre eller lade/
Ingen tro Verden formeget vel/
Hun tager en Herre oc giøre en Træl/
En Hosbonde giør hun til en Suend/
Saa snart er hendis Sind omuend/
Saa kand hun oc ret tuert imod/
Om Lycken hun er ellers god/
En armer Suend til Herre giøre/
Sligt maa wi mangesteds oc idelige høre/
Saa gaar all Verdsens Hiul omkring/
At mangen taber sin gode Ting/
Oc maa der til sætte Borgen oc Pant/
Som før haffde Lycke/ oc altid vant/
Oc den som før haffde liden Lycke/
Hand finder igien fuld gaat it Stycke/
Oc kommer igien til Bierring oc Brød/
Dog hand tilforn led Armod oc Nød/
Fuld god en Lycke mangen faare staar/
J huor klattig oc paltit hand nu gaar.
Ingen Creatur giør Gierning slig/
Men Gud aleniste i Himmerig/
Som alting haffuer vdi sin mact/
Oc icke wi met vor forsiun eller act/
Hand kand baade reyse oc felde/
Der til haffuer hand baade Mact oc Velde/

Rigdom

Rigdom kand hand en Mand tilføre/
Hand kand hannem ocsaa fattig giøre/
HERren kand døde oc sla ihiel/
Oc giffue Liff igien ocsaa vel/
Effter HERrens vilie maa alting gaa/
Thi ingen hannem imod kand staa/
Hand kand ene alting foruende/
Hans Mact skulle wi oc der aff kiende/
At hand kand alting styre oc raade/
Effter sin Forsiun oc hellige Naade/
Hand tog Dauid en Faarehiorde/
Oc til en veldig Konning giorde/
Nabogodonozor støtte hand tuert imod/
Aff Sædit/ for hand vaar icke god/
Kong Pharao vaar oc veldig nock/
Hans Hierte vaar haardere end en Stock/
Derfor fick hand aff Gud en Straff/
Hand drucknede i det røde Haff/
Kong Saul oc Balthasar gick det ilde med/
Andre bleffue Konger i deris sted/
De tenckte icke paa/ at de skulde falde/
Det skede dem dog/ det vide wi alle/
Saa skal det oc alle andre gaa/
Som paa deris egen Mact trotze saa/
Oc driste paa deris Gods oc Velde/
Oc icke paa Gud den leffuendis Kilde.

Aff slige Historier oc andre flere/
Skulle wi flitelige mercke oc lære/
At Gud giffuer altid de Hoffmodige it stød/
De Ydmyge hielper hand aff all Nød/
De Gudsfryctige oc Fromme hielper hand fram/
De Onde oc Vgudelige skal faa Skam/
Thi lader oss elske oc frycte Gud/
Oc rette oss effter hans Ord oc Bud/
Lader oss forlade vor Hoffmodighed/
Oc leffue kierlige i Ydmyghed/
Jo høyer wi ere i Verden here/
Jo ydmygere skulde wi met rette vere/
Paa Gaden ligger vel nock Skarn oc Dreck/
Huad er vort Legeme/ vden en arm Muldseck.

Cum fex, cum fimus, cum res vilissima simus,
Vnde superbimus? ad terram terra redimus,
Quid valet hic mundus? quid gloria? quidue triumphus?
Post miserum funus puluis & vmbra sumus.
Puluis & vmbra sumus, puluis nihil est nisi fumus,
Et nihil est fumus, nos nihil ergo sumus.

Hundrit Aar siden huor vaare wi da?
Om hundrede Aar mod ere wi her fra.
Wi skulle oc ey vere lystige oc glade/
Om wi see nogen faa Fald eller Skade/
Men heller met ynck offuer hannem bere/
Oc tencke wi kunde oc falde here/

Thi Lycken kand sig vel omuende/
Før end vore Dage komme til ende/
Wi maa oc tencke at ingen lider ilde/
For hand ey bedre lide vilde/
Om det maatte til hannem staa/
Eller effter hans egen villie gaa/
Huad mig i dag kand komme paa/
Det samme kant du i Morgen faa/
Her vil altingest omskiffteligt vere/
Som wi aff daglig Forfarenhed maa lære/
Men vdi Himmelen er euig Glæde/
Guds kiere Børn euindelige rede/
Hoss liusens Fader er alting fast/
Der bliffuer ingen ting kuldkast/
Der er lyst euindelige at vere/
Vdi Glæde oc Fryd/ oc icke here/
Tencker selff til om i ville did/
Slar icke til Verden eders lid/
Beder Gud trolige som mact ligger paa/
At wi maa alle Himmerige faa/
Thi hand gaff oss sin eniste Søn/
For hans skyld vil hand oc høre vor Bøn/
Hand taalde sin haarde Død oc Pine/
For vore Synder oc icke for sine/
Hand frelste oss aff all Nød oc Smerte/
Wi ville hannem tacke met Mund oc Hierte/

Oc sige: Gud Fader vere Loff altid/
Met Jesu Christo vor Broder blid/
Den hellig Aand oc ligeruiss/
Met Fader oc Søn skee altid Priss/
O du wskyldige Trefoldighed/
Skee Ære oc Benedidelse i Euighed.

AMEN AMEN.

SALOMON IN ECCLESIASTE Cap: 9.

Nunc didici, non esse agilem, qui currere poßit,
Quod neq; sint fortes, qui fera bella gerunt.
Quodq; nec ipsa sibi pariat Sapientia victum,
Sed neq; vir magnas ingeniosus opes.
Quod non artifici sua per se gratia venit,
Omnia sed casu temporis ista dari.
Qui Sapis ergo, bonis præsentibus vtere lætus,
Aduersas animo fer patiente vices.
Nam Deus esse vices voluit, quibus omnia verso,
Per tam dißimilem voluerit orbe rotam.
Vt ratio nihil esse manens humana videret,
Cui tutò quisquam fidere posset homo.

Prentet i Kiøbenhaffn/ aff Andrea Gutteruitz.

Paa Baltzer Kausis/ Borgeris oc Bogeføreris der sammesteds Bekaastning.

Oc findis hos hannem til kiøbs.

ANNO

M. D. LXXXI.